

LA QUALITAT EN EL SISTEMA UNIVERSITARI

Per començar definirem la Qualitat i el Docent de Qualitat:

- La Qualitat en el sistema universitari ha de permetre a l'estudiant adquirir les habilitats necessàries per adaptar-se a la societat canviant, tot realitzant els estudis en condicions òptimes de treball.
- El Docent de Qualitat, el bon docent, s'ha de formar pedagògicament, a més de la formació en el seu camp, mitjançant recerca innovadora, recerca bibliogràfica, cursos, seminaris, jornades o congressos.

La Universitat ha de ser un agent socialitzador i no un dispensador de títols, i per tant, la seva funció és potenciar el pensament crític entre els estudiants evitant el triomf del Pensament Únic, per exemple en temes de globalització, polítiques socials o ensenyament. Tot i això, no podem esperar que siguin els professors qui canviïn la seva concepció de l'ensenyament per afavorir aquest pensament crític, som nosaltres, els estudiants conscienciats d'aquesta necessitat, qui hem de començar a treballar en aquesta línia.¹

En els darrers temps, el tema de la Qualitat del sistema universitari s'ha convertit en crucial. Tothom en parla, però no sempre des d'un punt de vista que reculli el significat originari del concepte.

Un cop la societat assumeix, gràcies a l'esforç pedagògic de moltes persones i organitzacions, la necessitat de millorar la qualitat de la Universitat, diversos sectors reaccionen tergiversant completament el significat de la paraula "qualitat". La intenció d'aquests sectors és imposar avaluacions per tal de castigar pressupostàriament els centres que no assoleixen els resultats que ells volen i així incentivar la competència entre ensenyaments, centres i universitats (fins i tot, cada cop més, entre les mateixes entitats de titularitat i pressupost públic).

En aquest país, els problemes de manca de qualitat es produeixen, principalment, com a conseqüència de l'escassísim finançament atorgat als centres públic. En aquest context és una gran incongruència castigar pressupostàriament els centres que no obtenen uns resultats òptims a causa, justament, d'aquesta manca de pressupost.

¹ Extret del document del mateix títol Aprovat a Banyuls per la Comissió d'Estudiants i Estudiantes de l'Institut Joan Lluís Vives.

Per aconseguir la qualitat en tots els àmbits de la universitat cal tenir en compte diversos factors:

- Les infraestructures (espais, serveis als estudiants, material docent, implantació de les noves tecnologies, biblioteques...).
- Els Plans d'Estudi i els seus continguts.
- La docència i la seva adaptació continuada dels seus mètodes a la realitat del moment.
- La investigació i la recerca al servei de TOTA la societat.
- Una formació científico-tècnica i intel·lectual al servei del conjunt de ciutadans i ciutadanes.

Aquests factors bàsics s'han d'afrontar des de la perspectiva d'un servei públic que ha de respectar els principis d'equitat social i territorial, igualtat d'oportunitats, llibertat de pensament, cooperació i solidaritat, etc.

Tampoc s'ha d'oblidar el paper de crítica, motor i denuncia social que correspon a la universitat enfront a les ideologies o actuacions imperants².

La Qualitat en l'aprenentatge.

En la formació per a l'aprenentatge s'ha d'anar molt més enllà de la simple transmissió i adquisició de coneixements; s'ha de tendir vers una major flexibilitat i interdisciplinarietat dels ensenyaments, vers una formació integral dels alumnes que els permeti formar-se com a persones i especialitzar-se com a professionals.

En relació a això, els plans d'estudis han d'estructurar-se de manera que els primers anys els estudiants rebin una formació bàsica i general i més especialitzada en els següents anys. Per tant, han d'estar enfocats a les necessitats de l'alumnat, del futur titolat i ino estructurats segons la força dels departaments. A més, s'ha de realitzar una revisió de continguts de les assignatures, ja que ara per ara no s'estan adaptant a les necessitats del moment, és a dir, no s'estan actualitzant a les necessitats d'una societat permanentment canviant fent que els coneixements obtinguts en els estudis no siguin adaptats a la realitat social de la qual la universitat s'està allunyant.³

² *Aportaciones al "Informe Universidad 2000"*, Confederació Sindical de Comissions Obreres.

³ *Ibidem*. Nota 1

Actualment i mirant cap al futur, cal implantar de manera generalitzada les noves tecnologies de la informació i la comunicació a la universitat per tal que els estudiants en surtin amb un domini elevat i la resta de la comunitat universitària les pugui usar per augmentar la qualitat i l'eficiència del seu treball. Cal, doncs, garantir l'accés gratuït a les noves tecnologies a tota la comunitat universitària i, si és necessari, cal disposar d'un finançament suplementari per actualitzar les universitats que s'hagin quedat enrera en la seva implantació. Les aplicacions que poden tenir en la docència són moltes i molt variades, i són molt desitjables com a complement del professor, ja que fomenten la participació, però mai com a substitut, perquè podrien fomentar l'individualisme.⁴

La Qualitat en la docència.

La docència és molt més que les classes dels professors, és molt important també tenir en compte la infraestructura del centre, els mètodes de l'ensenyament, els recursos, la organització interna, etc.

Per aconseguir un òptim desenvolupament de la docència en cada centre, es proposen diversos tipus d'avaluació de la qualitat docent, amb l'objectiu no de discriminar uns ensenyaments respecte als altres, sinó d'afavorir aquells centres o ensenyaments amb més dificultats per tal de que aconseguixin una qualitat òptima.

Per a l'avaluació docent es proposa⁵

- Fer models d'enquestes per grups d'experts i que s'aprovin en comissions paritàries on siguin presents professors i estudiants.
- Les enquestes portaran un annex d'observacions, les quals seran filtrades i manifestades en un document que es farà arribar al professor implicat.
- El professorat farà una autoavaluació on manifestarà i valorarà la recerca, docència, etc, que ha dut a terme.

Aquestes dues avaluacions es canalitzaran (segons l'estructura de cada universitat) cap als òrgans de govern adients per tal que contrastin les dades i facin un informe final. En cas que l'informe sigui negatiu, proposem les següents accions:

- Cursos de capacitat pedagògica.

⁴ Extret del Informe sobre la universitat pública fet per la Comissió d'Estudiants i estudiantes de l'Institut Joan Lluís Vives.

⁵ Propostes fetes per la Comissió d'estudiants i estudiantes de l'Institut Joan Lluís Vives reunits a Banyuls.

- Cursos de reciclatge sobre el temari determinat.

Per altra banda, és necessari reformar els continguts temàtics dels ensenyaments per tal de promoure els mètodes interdisciplinars, la participació, etc. Cal introduir, en definitiva, metodologies innovadores que facin que les classes deixin de ser cursos magistrals.

Les avaluacions de Qualitat: funcions, propostes.

Actualment s'està parlant molt de la necessitat d'establir una sèrie d'avaluacions de qualitat per a les universitats amb l'objectiu de crear rànquings comparatius entre elles i incentivar-ne la competència.

Des de la *Plataforma Mobilitzadora en Defensa de la Universitat Pública* creiem que les avaluacions no han de tenir aquesta funció; ans al contrari, pensem que la seva funció principal ha de ser la de detectar els possibles dèficits de cada centre, i a partir d'aquí posar els mitjans i recursos necessaris per tal de solventar-los.

Les avaluacions de qualitat no han d'anar dirigides a medir la competitivitat de la universitat, tot donant-li més punts a aquella que és més competitiva. Per contra, aquestes avaluacions haurien de permetre poder posar més atenció, i per tant, més recursos, a aquelles universitats que més ho necessiten (normalment per falta de finançament). Amb tot això, s'aconseguiria l'equiparació de totes les universitats en matèria de qualitat, sense que cap d'elles quedés discriminada per raons no objectives.

Iniciatives a desenvolupar.

Per millorar la qualitat de la docència, de l'aprenentatge, i en definitiva, de cada centre i universitat, les iniciatives que es proposen són:

- Augmentar la inversió pública.
- Realitzar una reforma del sistema de pagament de matrícules per renda familiar, que garanteixi l'accés de tothom a la universitat mentre l'ensenyament públic no sigui gratuït.
- Augmentar les beques i millorar el sistema d'adjudicació primant els factors econòmics per sobre dels acadèmics.
- Potenciar la flexibilització i adaptabilitat dels plans d'estudi.

- Millorar l'aprofitament dels crèdits de lliure elecció.
- Potenciar la cooperació entre universitats, respectant les diferents sensibilitats i les característiques pròpies de cada regió.
- Potenciar la formació continuada del professorat.
- Potenciar la implantació de les noves tecnologies de la informació i la comunicació a les universitats per a l'ús de tota la comunitat universitària.